

**PROGRAM ŚCIEŻKI EDUKACYJNEJ
DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU Z ELEMENTAMI ZAJĘĆ
TURYSTYCZNO – KRAJOZNAWCZYCH**

CELE GŁÓWNE:

- Zdobyć wieloaspektowej wiedzy o kulturze regionu i jej związkach z kulturą narodową
- Uwrażliwienie na piękno przyrody
- Rozwijanie szacunku wobec specyfiki innych wspólnot religijnych
- Stwarzanie sytuacji wyzwających aktywność twórczą
- Kształtowanie postaw patriotycznych

CELE OPERACYJNE:

- Poznanie najbliższego otoczenia, specyfiki i kultury regionu
- Poznanie elementów historii, regionu, zabytków i bogactwa przyrodniczego
- Pogłębienie wiedzy na temat wartości historyczno – patriotycznych zabytków i nekropolii
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się mapą w terenie (symbolika, elementy topografii)
- Rozbudzanie i kształtowanie u uczniów poczucia piękna przyrody ożywionej i nieożywionej
- Zdobyć umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych
- Kształtowanie zachowań ukierunkowanych na ochronę środowiska przyrodniczego
- Tworzenie więzi między uczestnikami poprzez wzajemne kontakty, zabawy, itp.
- Regeneracja sił fizycznych i psychicznych poprzez ruch na świeżym powietrzu i kontakt z przyrodą.

METODY:

- Poglądowe
- Pogadanki
- Spacer, wędrówki, wycieczki
- Pokaz, obserwacja z wykorzystaniem środków audio-wizualnych
- Samodzielna twórczość dziecka
- Prowadzenie zielonego (białego) dziennika

FORMY:

- indywidualne
- grupowe
- zespołowe

FORMA ZAJĘĆ	ZAGADNIENIA DO REALIZACJI	DZIECKO POTRAFI
<p>Spacer po okolicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Śmiechówka •Kierpcówka •Rysulówka 	<p>1. Historia Kościeliska: - rys historyczny miejscowości - najstarszy obiekt sakralny w Kościelisku – kaplica nawiedzenia Najśw. Marii Panny (1909r. z inicjatywy ks. K.Kaszelewskiego - kościół parafialny św. Kazimierza(1914 – 1916) 2. Panorama Tatr i okolicy. 3. Architektura regionu (materiał budulcowy, nazewnictwo gwarowe, styl, konstrukcja, pokrycie dachu, wnętrze domu, zdobnictwo regionalne)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna ogólny rys historyczny miejscowości - potrafi wskazać główne szczyty Tatr Zachodnich, zna podział Tatr - potrafi odróżnić budownictwo regionalne od współczesnego - zna nazewnictwo elementów domu góralskiego: płazy, gonty, pazdury, rysie
<p>Wyprawa na Gubałówkę. <u>Realizowane warianty:</u> I - Pieszy spacer na Gubałówkę, panorama Tatr i Zakopanego, zakup pamiątek regionalnych, degustacja oscypka, zjazd kolejką do Zakopanego. Powrót busem do ośrodka. II – Dojazd busem do Zakopanego, wyjazd kolejką na Gubałówkę, panorama Tatr i Zakopanego, zakup pamiątek regionalnych, degustacja oscypka. Pieszy powrót do ośrodka czarnym szlakiem.</p>	<p>1. Gubałówka (1123m n.p.m.) miejsce widokowe: - panorama Tatr (nazwy szczytów) oraz Zakopanego z kompleksem skoczni narciarskich. - degustacja oscypka - potrawy regionalnej 2. Praca z mapą – nauka czytania mapy turystycznej. 3. Walory przyrodnicze pól i lasów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wskazać i nazwać pasma i szczyty widoczne z trasy i Gubałówki - potrafi poruszać się w terenie przy pomocy mapy
<p>Zwiedzanie „starówek i zakopiańskiej”, kościoła i cmentarza zasłużonych na Pęksowym Brzyzku.</p>	<p>1. Rys historyczny miasta Zakopanego. 2. Zespół zabytkowych góralskich domów przy ul. Kościeliskiej. 3. Spacer po Zakopanem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna historię Zakopanego, zabytki kultury - potrafi wymienić kilka znanych zasłużonych dla Zakopanego postaci spoczywających na

		cmentarzu na Pęksowym Brzyzku
<p>Spacer ścieżką pod Reglami do kompleksu skoczni narciarskich (powrót busami)</p> <p>Zwiedzanie Muzeum Przyrodniczego TPN</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie z formami ochrony przyrody. 2. Piętra roślinności w Tatrach. 3. Charakterystyczne zjawiska pogodowe (wiatr halny) 4. Kulturowy wypas owiec. 5. Skocznie narciarskie: <ul style="list-style-type: none"> • rys historyczny • sławni skoczkowie (działalność kurierska w okresie II wojny światowej) • znaczenie „zimowej stolicy Polski” - COS 6. Muzeum Przyrodnicze: <ul style="list-style-type: none"> • Centrum Edukacji Przyrodniczej • Sala Odkryć 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wymienić kolejne piętra roślinne i scharakteryzować ich szatę roślinną - uzasadnić obecne znaczenie „zimowej stolicy Polski” - zna walory przyrodnicze TPN - zna formy ochrony przyrody - podać jakie obiekty służą rozwojowi turystyki w regionie
<p>Wycieczki na teren TPN (jedna do wyboru): Kościeliska Chochołowska/Grzeń Strążyska Za Bramką Białego Ku Dziurze Przysłop Miętusi Olczyńska Sarnia Skała Rusinowa Polana /Gęsia Szyja Wiktorówki Morskie Oko Kopieniec Kasprowy Wierch Dolina Gąsienicowa Kalatówki/Kuźnice Hala Kondratowa</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatrzański Park Narodowy jako forma ochrony niezwykłych wartości krajoznawczych i przyrodniczych. 2. Świat roślin – piętra roślinne, klejnoty flory Tatr (limba, szarotka, lilia złotogłów, dziewięciśń bezłodygowy, szafran spiski). 3. Świat zwierząt – kozica, świstak, polnik tatrzański – jako gatunki występujące tylko w Tatrach. 4. Klimat wysokogórski o charakterze leczniczym. 5. Zachowanie na terenie TPN, oznakowanie szlaków tatrzańskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi wymienić głównych przedstawicieli fauny i flory dolin tatrzańskich - potrafi wskazać i nazwać szczyty górskie widoczne z trasy - zna zasady zachowania i poruszania się na terenie TPN - potrafi korzystać z tablic opisowych na terenie TPN
<p>Chochółów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiedzanie Muzeum Powstania Chochołowskiego, • Kościół pw. Św. Jacka, zabytkowej zabudowy budownictwa ludowego. • Muzeum torfowisk 	<ul style="list-style-type: none"> - zna historię Powstania Chochołowskiego, - potrafi wymienić formy twórczości ludowej - poznaje cechy charakterystyczne

		<p>architektury podhalańskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznanie flory wysokich torfowisk
<p>Szałasy pasterskie</p>	<p>Zwiedzanie zabytkowego szałasów pasterskiego w Witowie - ekspozycja tradycyjnego sprzętu pasterskiego i góralskiego gospodarstwa domowego, zwiedzanie czarnej izby.</p> <p>"Od mleka do sera" warsztaty własnoręcznego robienia oscypków. Degustacja oscypków, korbocy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna tradycje pasterskie - zna gwarowe nazwy sprzętu pasterskiego i gospodarstwa domowego - zna proces wytwarzania oscypka, wędzenia - potrafi zrobić samodzielnie oscypka
<p>Spacer do Roztok</p>	<p>Zjawiska przyrody nieożywionej - źródła Czarnego Dunajca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna nazwy dopływów potoku Czarny Dunajec